

Laidiens: 03.01.1998., Nr. 1/2

Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr.441

1997.gada 30.decembrī Rīgā (prot. nr.73 4.κ)

Noteikumi par darbā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu

Izdoti saskaņā ar likuma “Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām” Pārejas noteikumu 4.punktu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumos lietotie termini:

1.1. **uzņēmums** — Uzņēmumu reģistrā reģistrēts uzņēmums, uzņēmēj sabiedrība vai bezpeļņas organizācija (neatkarīgi no uzņēmējdarbības formas un īpašuma veida), valsts vai pašvaldības iestāde, kā arī sabiedriskā vai reliģiskā organizācija, arodbiedrība vai cita juridiska persona, kura nodarbina vienu vai vairākus darbiniekus;

1.2. **darbinieks** — fiziska persona, kura ir vai kura ir bijusi darba attiecībās ar darba devēju vai valsts civildienesta attiecībās un ir cietusi nelaimes gadījumā darbā vai minētajai personai konstatēta arodslimība;

1.3. **apgādājama** — darba nespējīga persona, kuru pilnīgi vai daļēji uzturēja darbinieks pirms nāves, ko izraisīja nelaimes gadījums darbā vai arodslimība;

1.4. **darbā nodarīts kaitējums** — darbinieka darbspēju zaudējums vai nāve, ja to cēlonis ir nelaimes gadījums darbā vai arodslimība;

1.5. **kaitējuma atlīdzība** — darbiniekam vai apgādājamam (darbinieka nāves gadījumā) izmaksājamā naudas summa par darbā nodarīto kaitējumu, kas darbiniekam kompensē izpeļņas zaudēšanu, bet apgādājamam — iztikas avota zaudēšanu;

1.6. **kaitējuma atlīdzināšana** — kaitējuma atlīdzības piešķiršana un izmaksāšana, kā arī ar darbā nodarīto kaitējumu saistīto papildu izdevumu atlīdzināšana darbiniekam.

2. Šie noteikumi nosaka kārtību, kādā darba devējs nodrošina darbiniekam vai apgādājamam (darbinieka nāves gadījumā) darbā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu.

3. Saskaņā ar šiem noteikumiem darba devējam vai viņa tiesību un saistību pārņēmējam ir pienākums atlīdzināt darbā nodarīto kaitējumu šādos gadījumos:

3.1. ja darbiniekam nodarīts kaitējums darbā līdz 1997.gada 1.janvārim un ja sakarā ar minēto kaitējumu darbinieks vai apgādājama (darbinieka nāves gadījumā) saņēma vai viņam bija tiesības saņemt kaitējuma atlīdzību saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas bija spēkā pirms šo noteikumu stāšanās spēkā;

- 3.2. ja darbinieks cieta nelaimes gadījumā darbā līdz 1997.gada 1.janvārim, bet darbspēju zaudējumu vai darbspēju zaudējumu ar invaliditātes grupas piešķiršanu Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija (turpmāk — darbspēju ekspertīzes komisija) viņam noteica pēc minētā termiņa;
- 3.3. ja darbinieks pēc 1997.gada 1.janvāra vairs nestrādā un Ministru kabineta pilnvarotā speciālā ārstu komisija arodslimībās konstatē viņam arodslimību, kuras cēlonis ir līdz minētajam termiņam darbinieka veiktais darbs veselībai kaitīgos darba apstākļos, un darbspēju ekspertīzes komisija nosaka darbspēju zaudējumu vai darbspēju zaudējumu ar invaliditātes grupas piešķiršanu;
- 3.4. ja darbinieka nāve ir iestājusies pēc 1997.gada 1.janvāra, bet tās cēlonis bija nelaimes gadījums darbā vai konstatētā arodslimība pirms 1997.gada 1.janvāra, un darbinieks pēc 1997.gada 1.janvāra līdz nāves dienai nav strādājis.
4. Šo noteikumu 3.punktā minētajos gadījumos tiesības uz kaitējuma atlīdzību ir:
- 4.1. darbiniekam uz visu darbspēju ekspertīzes komisijas noteikto darbspēju zaudējuma laiku;
- 4.2. apgādājamam uz laiku, kamēr viņam ir vai bija normatīvajos aktos noteiktais apgādājamā statuss.
5. Ja uzņēmumu reorganizē, darba devējs nodod tiesību un saistību pārņēmējam saistību kopumu par darbā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu, norādot to lēmumā par uzņēmuma reorganizāciju. Ja uzņēmumu privatizē, nododamo saistību kopumu par darbā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu privatizējamā uzņēmuma tiesību un saistību pārņēmējam nosaka normatīvajos aktos paredzētā institūcija, kura veic (ir veikusi) uzņēmuma privatizāciju.
6. Ja uzņēmuma darbība tiek izbeigta, darba devējs vai viņa tiesību un saistību pārņēmējs izmaksā darbiniekam vai apgādājamam visus kaitējuma atlīdzības parādus, kā arī pārskaita kaitējuma atlīdzības summu par turpmākajiem trim gadiem valsts sociālās apdrošināšanas invaliditātes, maternitātes un slimības speciālajā budžetā (turpmāk — speciālais budžets). Šādā gadījumā kaitējuma atlīdzības turpmāko izmaksāšanu līdz brīdim, kad darbiniekam vai apgādājamam izbeidzas tiesības uz minēto atlīdzību, veic Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (turpmāk — Aģentūra).
7. Uzņēmuma maksātnespējas gadījumā administrators atlīdzina darbā nodarīto kaitējumu likumā “Par uzņēmumu un uzņēmēj sabiedrību maksātnespēju” noteiktajā kārtībā.
8. Aprēķinot šo noteikumu 6.punktā minēto kaitējuma atlīdzību par turpmākajiem trim gadiem, par pamatu tiek ņemta kaitējuma atlīdzība, kas darbiniekam vai apgādājamam pienākas par pilnu kalendāra mēnesi pirms uzņēmuma darbības izbeigšanas izsludināšanas dienas.
9. Lai nodrošinātu kaitējuma atlīdzības izmaksāšanas nepārtrauktību, darba devējs:
- 9.1. uzņēmuma darbības izbeigšanas gadījumā 20 dienu laikā pēc šo noteikumu 6.punktā minētās kaitējuma atlīdzības naudas summas pārskaitīšanas speciālajā budžetā visus ar kaitējuma atlīdzināšanu (arī ar kaitējuma atlīdzības piešķiršanu un izmaksāšanu) saistītos dokumentus (lietas) nodod (nosūta) Aģentūrai;
- 9.2. uzņēmuma reorganizācijas vai privatizācijas gadījumā tiesību un saistību pārņēmējam kopā ar citiem dokumentiem nodod arī visus ar darbā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu saistītos dokumentus (lietas).
10. Par šo noteikumu 9.punktā minēto dokumentu nodošanu (nosūtīšanu) Aģentūrai vai tiesību un saistību pārņēmējam, kā arī par naudas summas pārskaitīšanu speciālajā budžetā darba devējs nedēļas laikā rakstiski paziņo kaitējuma atlīdzības saņēmējam.

11. Ja kaitējuma atlīdzības saņēmējs izbrauc no Latvijas Republikas uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs, kaitējuma atlīdzība viņam tiek izmaksāta par turpmākajiem sešiem mēnešiem, rēķinot no dienas, kad iesniegts rakstisks pieprasījums un uzrādīta pase ar atzīmi par izrakstīšanos, un turpmākā izmaksa tiek pārtraukta, ja starpvalstu līgumos nav paredzēta cita kārtība, izņemot gadījumu, kad darba devējs vai viņa tiesību un saistību pārņēmējs labprātīgi turpina šīs izmaksas. Aprēķinot šajā punktā minēto kaitējuma atlīdzību par turpmākajiem sešiem mēnešiem, par pamatu tiek ņemta kaitējuma atlīdzība, kas darbiniekam vai apgādājamam pienākas par pilnu kalendāra mēnesi pirms pieprasījuma iesniegšanas dienas.

12. Dokumenti, kas saistīti ar kaitējuma atlīdzināšanu, kā arī tie, kas apliecina minēto dokumentu (lietas) nodošanu (nosūtīšanu) Aģentūrai vai tiesību un saistību pārņēmējam, uzglabājami likumā "Par arhīviem" noteiktajā kārtībā 20 gadus pēc dienas, kad darbiniekam vai apgādājamam izbeidzas tiesības uz kaitējuma atlīdzības saņemšanu.

13. Strīdi par darbā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu izskatāmi tiesā.

II. Kaitējuma atlīdzības piešķiršana un izmaksāšana

14. Kaitējuma atlīdzību piešķir un izmaksā:

14.1. darba devējs vai viņa tiesību un saistību pārņēmējs;

14.2. Aģentūra, ja par darbinieku vai apgādājamo šajos noteikumos noteiktajā kārtībā ir izdarītas kaitējuma atlīdzības iemaksas speciālajā budžetā par turpmākajiem trim gadiem.

15. Kaitējuma atlīdzību darbiniekam vai apgādājamam, kuram kaitējuma atlīdzība piešķirta pirms šo noteikumu stāšanās spēkā, aprēķina un turpmāk izmaksā darba devējs vai viņa tiesību un saistību pārņēmējs saskaņā ar šiem noteikumiem, pamatojoties uz agrāk iesniegtajiem dokumentiem un Aģentūras izsniegto izziņu, kura ir spēkā uz kaitējuma atlīdzības izmaksas dienu, par darbiniekam vai apgādājamam piešķirtās attiecīgās pensijas apmēru.

16. Ja kaitējuma atlīdzību izmaksā Aģentūra, darbinieks vai apgādājamais iesniedz Aģentūrā šo noteikumu 18.1.4. vai 18.2.7.apakšpunktā minēto pieprasījumu.

17. Šo noteikumu 3.2., 3.3. un 3.4.apakšpunktā minētajos gadījumos tiesības uz kaitējuma atlīdzību ir:

17.1. darbiniekam — ar dienu, kad nelaimes gadījuma darbā dēļ vai arodslimības dēļ viņam noteikts darbspēju zaudējums vai noteikts darbspēju zaudējums ar invaliditātes grupas piešķiršanu;

17.2. apgādājamam — ar apgādnieka nāves dienu;

17.3. saskaņā ar tiesas nolēmumā norādīto dienu.

18. Šo noteikumu 3.2., 3.3. un 3.4.apakšpunktā minētajos gadījumos kaitējuma atlīdzības piešķiršanai ir iesniedzami šādi dokumenti:

18.1. ja darbinieks cietis nelaimes gadījumā darbā vai viņam konstatēta arodslimība:

18.1.1. akts (akta kopija) par darbā notikušo nelaimes gadījumu vai Ministru kabineta pilnvarotās speciālās ārstu komisijas arodslimībās atzinuma kopija par konstatēto arodslimību;

18.1.2. izraksts no darbspēju ekspertīzes komisijas akta par darbspēju zaudējuma noteikšanu (ja piešķirta invaliditātes grupa, uzrādāma arī invaliditātes izziņa);

18.1.3. Aģentūras izsniegta izziņa par darbiniekam piešķirto invaliditātes vai vecuma pensiju un tās apmēru. Minētā izziņa nav nepieciešama, ja kaitējuma atlīdzību izmaksā Aģentūra;